272



Hunc librum Paulus vander laen donavit
nepoti suo Heroni Vesterman.

GRĀMATO-GRAPHICES.

IN QVO VARIA SCRIPTURE EMBLEMATA, BELGICIS, GERMANICIS, ITALICIS, HISPANICIS, GALLICIS, ET LATINIS CHARACTERIB^9 EXARATA

Cum singulorum anatomicis Fundamentis ad exacte pingendum perquàm utilia, oculis spectanda imitandaq; proponuntur.

Scripta, æri incisa, et impressa Per

CORNELIUM BOISSENIUM ENCHUSA^M.

Amstelodami An^o. CIↃ.IↃC.V

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO

DOMINO MAVRITIO COMITI á NASSAV

ET MEVRS, MARCHIONI VERIÆ ET FLISSINGÆ,
GVBERNATORI HOLLANDIÆ, ZELANDIÆ
VESTFRISIÆ, DITIONIS VLTRAIEC-
TINÆ ET TRANSISVLANÆ. &c.

DOMINO CLEMENTISSIMO.



CEnſuit, illuſtriſsime Princeps, divinus ille Plato vix vitâ dignum qui vel unicum bonæ frugis expertem diem tranſigeret. Adeò eminentiſsimus Philoſophus tempori ponendum pretium credidit. Ego idcirco (ut ſine ambitione hoc dicam) á teneris ſemper ,annis in illud incubui ,ut picturæ & potiſsimum elegantioris ſcripturæ peritiam mihi pararem ; eamque non pennâ ſolum,ſed etiam artifici cælo (aurigante veluti eò Naturæ Genio) vividius nitidiuſque exprimerem. Sed cum ſibi ſoli natus nemo ſit, ideòque & laude digni habeantur quicunque ingenij ſua dona non privato modò ſed & publico bono deſtinant,priorem hunc librum diverſis diverſarum gentium characteribus ſcripturæ-que formis manu noſtra exaratum & arte denique chalcographicâ deſcriptum politumque nunc edidi, iudicio cenſuræque peritorum illud quidquid erit libenter ſubmittens. Ipſaque deinde Literatura cum Reipub. patriæque univerſæ omnique civili vitæ maximè neceſſaria cenſeatur, Tuam potiſsimum Celſitudinem,ut patriæ publicæque rei florentiſsimum vindicem ac protectorem,ex debiti quodammodo officij ac gratitudinis reverentiâ iſtâ præſcriptione compellandam credidi. Cui enim maioribus beneficijs obſtrictum me dicam quâm ei qui felicibus divini numinis auſpicijs otium nobis publicum,qui ſecuritatem univerſis præſtat? Tua itaque Celſ. iure merito hanc noſtram opellam,quamvis exiguam, dicatam adſcriptamque volumus; eòque magis quod illa etiam in medio ſubinde Claſsicorum ſtrepitu & alias ſemper liberalibus omnibus diſciplinis atque inventis animum occupare non illibenter ſoleat : idque maximorum principum exemplo,& maxime Iulij Cæſaris qui apud Lucanum de ſemetipſo cecinit :

Media inter prælia ſemper ſtellarum cæliq; plagis Superiſque Vacavj.

Qui & ipse (quod ad rem præſentem propius pertinet) de Analogiâ quoque ſcribere non deſtitit : Tum etiam magnus ille Octavius Auguſtus Nepotes ſuos literas aliaque rudimenta per ſe plerumque docuit; ac nihil (ſunt verba Suetonij) æque laboravit quam ut imitarentur chirographum ſuum. Vnde & delitium illud generis humani Titum Veſpaſianum tradit idem Suetonius,cum amanuenſibus ſuis per ludum jocumque certaſſe ſolitum jmitatj chirographa quæcunque vidiſſet. Tuam ergo Celſitud. obnixè oratam habeo ut his ſimilibuſque de cauſis Literarium etiam hocce opuſculum in partem benigniorem accipere, atque illud non ex ipſâ re ſed animo offerentis æſtimare, ſûbque auſpicio atque tutelâ ſui patrocinij ac nominis (quod, ob res terrá marique præclare geſtas , literis linguiſque æternum celebrabitur) contra invidiæ dentem protegere non dedignetur. Deus optimus Max. C.T. Reipub.ac patriæ quàm diutiſsimè incolumem conſervet ac ſoſpitet. Datum Amſterodamj. KAL. Februarij. CIↃ. IↃ. CV.

CELSITVD. T. omni animi
devotione deditiſsimus.



CORNELIVS THEOD.

Boissens Enchusanus.

VOOR-REDEN TOT DEN LESER.



Oe nootwendigh Constlievende leser, de Schrijf-konst den mensche in desen leven is; dunckt my dat onnodigh is in t'langhe te verhalen, aenghesien een yder verstandigh mensche door de daghelijckshe ervarenthz bevint wat profyt sy den mensche in desen leven aenbrenght: Daeromme wy Godt benevens andere weldadē, besonder oock voor dese uytnemende nutbare konste te dancken verbonden zijn. De welcke oock van ons eyscht en wil dat wy danck-baer van ons verkregen weldaden en gaven, niet ons alleen int particulier, maer oock in t'ghemeyn onsen even naesten dienstigh zijn, int mitdeelen der selver. Soo ist om dier oorsake dan, dat ick dese mijne boeck aende dagh geve, daer inne vervatet zyn, naer de mate mijner gaven, veele diversche geschriften ten gemeynen oorboor vande Constlievende; de welcke hoewel de niet en syn (so ick gaern bekenne) genoegh volkomen om den curieusen te voldoen, so syn die nochtans zulx als ick vermach, ende het sal my ghenoegh wesen dat mijnen arbeyd teghenwoordigh, mach nut en dienstigh zijn de eerste onwetende aenvangers deser consten, om hun als door een toepadt den wegh deser Conste te openen, ende in de selve hier door veroorsaken een vlijtige begeerte, om i'gundt wat hier in ontbreeckt, by meerder begaefde in dese konste te bekommen, Doch niet teghenstaende enighe, nijdige Cunst snaterende geesten; (die, meer hunne tongen, dan hun handen tot 'tgemene nut ghewoon zijn te wercke te stellen) heb ick dit mijn werck evenwel op 'tgoede versoeck der lief-hebberen niet connen af-terhouden, te meer overmits ick zagh dat het vorige wel was begeert: Ben daeromme veroorsaeckt desen tegenwoordigen boeck met meerder arbeyt en kosten int'licht te geven, ende zal de begeerte oft treck van desen, het tweede aengevangene deel of boek te spoediger ten voorschyn brenghen. Opdat dan naer de lesse Ciceronis (welke seyt dat het niet ghenoegh is voor hem seluen wetenschap bekommen te hebben, maer datmen middelen en manieren hebben moet om anderen te onderwijsen) de leer-gierighe te spoediger tot dees konste moghen kommen: So heb ick in desen boeck benevens de diversche soorten van geschriften, ende Capitalen, oock naer elxkes schrifts aert de fondamenten, eñ hunne letteren in gedeelte geanatomiseert daer by gevoeght, hoe wel sy kort zijn, nochtans de leergierighe en Ionkheyt bequaem om de letteren te leeren faetsonneren ende tsamen voegen. Dan al eermen hem daer in begint te oeffenen so ist principalick de selve eerst nodigh om ras ende suyver schrijven te leeren, die Penne wel te snijen ende te weten hoemen die inde handt moet nemen ofte vatten. Wat belangt de penne, soo siet naer sodanighe die tamelicken hert zijn ende duerglansich die ghy snijden wilt, als dan treckt oft schrapt met u Pennemes (dat wel scharp geslepen is) de bovenste huyd af, dan snij oft ontschaft u penne omtrent ½ voor af, ende op de rugge der selver wat minder, wel acht nemende te midden vande wijdte der penne u mes te stellen, een weynich insnijdende, voorts de selve op rijtende eñ klovende met het achter eynde van u pennemes, (doch wel voor u siende niet te sterc te trecken, dat de splete niet te langh en valle) dan af-cortende laet de splitte ofte snede van matelijcke langhte want tis beter wat te langh dan te kort, overmidts dat zy langhachtigh beter inde punte ofte nebbe den Inckt geeft, daer na sny, om den beck ofte nebbe te maken, aen wedersyden vande voorsz snede of splete even veel af, sulcks dat d'een syde als d'ander van ghelijcke breedte sy ingeholt, ende dat de snede 'trechte midden behoude, u penne int snijden tegen 'tmes indrayende, sult also bequamelycker uythollende de nebbe tot u wil mogen maken, dan 'tspits vande nebbe affnijdende op een ander penne oft op u luchter duym-naghel, ende is ghemaeckt. Behoudelijck dat de beck van middelbare lengte sy, want te lange is scherligh, en ras versleten, eñ te kort maeckt se onsuyvere letteren. Maer daer is noch int affnijden vande Nebbe te noteeren, dat alsmen wil een legghend, achtervallende letter maken, datmen dan dat 'tspits vande nebbe naer de rechte hand langh, ende na de slincke wat korter make, maer tot een geschovene voor overvallende, als oock tot de Italiaensche letter, soo moet de nebbe naer de slincke hand langh, ende naer de rechte hand cort ghelaten worden. De penne also bereydt, ende ghesneden, is oock aen die hequamelick te vatten niet weynigher ghelegen, sulckx datmen niet wel een goet schrijver kan worden sonder die wetenschap te hebben. Om dan wel te doen, neemt de penne in u rechte hand met twee vingeren, namentlijck den duym met den voorsten vinger, den middel vinger doet daer toe, omme te beletten het sincken ofte daelen int schrijven, de selve vinger onder uwe penne voegende, zulcx dat de penne so al langs over dien aen de opperhoeck vande naghel ghestreckt ende uytschietende zy. Indier voughen alsoo gevattet dat de penne als in eenen Triangel besloten zy, de voorste vinger met den d'uym daer principalicken de penne met ghehouden wort, sult ghy met oock den middelsten wel uytstrecken, maer de andere twee vingheren, de rijngh ende pinckvinger een weynigh ghebogen, sulcx dat de voorste twee omtrent ⅓ over de rijngh en pinck vingers leggen, eñ dat op 'tpapier die onderste staende, de voorste gemelde vingers daer over losachtigh leggende haer vry konnen beweghen, ende roeren, om op eñ neder u letteren vry en glat te mogen maken, vande onderste twee vingers zal de kleenste, 'tbovenste lidt naer den Nagel, op de Tafel oft 'tpapier rusten, eñ de andere sal het uytterste eynde de Tafel of 'tpapier aenroeren, ofte magh oock wel wat ingebogen wordē naer den duym, zult daerinne mogen doen zo het u best gevallen zal sulx dat ghy op u pinck ofte kleyne Vinger uwe gantsche handt laet rusten, eñ zal alzo de selve lichtlijck (wanneer ghy daer benevens u lidt vande handt, eñ den Arm tot omtrent d'elleboge de Schrijf-tafel niet laet roeren, noch vast leggen) aen alle zijden ras beweeght konnē worden, waer door ghy niet alleen 'tkleen gheschrift locht en suyver schrijven, Maer oock naer de rechte konst, de vrye toghen, so in Capitalen, ronde, eñ geruyte, opene, Stricken, leeren sult, behoudelick dat ghy dan u Elleboge vande Tafel aflicht, alleenlijck u Arm en Hand op de klene Vinger laet drijvende draijen, Sult alsdan bequamelick 'tselve oeffenend te weghe brengen, twelck anders (mijns dunckens) niet wel mogelyck en zoude zijn. Al ist wel dat sommige door hun grote oeffeningh met een Vaste hand en leggende arm of elleboghe,

langhſaem alleynſkens treckende hunne ſtricken,en Capitalen ,tzelve ſijn ghelykmatigh te wege brenghen, met welcken ſchijn-vrye togen,ſy by ſommige een verwonderingh makē, So iſt nochtans,gemerckt die ook getrocken ſyn,tegen de natuere vande penne inde vrye loſſe toghen, dat indien gevalle de ſtrick-togen nabootſich te trecken,eygentlicker 't Conterfeyten in Pictuře is,dan datmen de ſelve voor vrye togen vande penne mach eſtimeren, Maer ſodanige geſtadige langſame maniere van trecken,ſyn tot de grote grove fractur Capitalen om die te cieren wel nut en nootwendigh, In welcke cieraten wy ons ook moeten matigen,gelyck alſmen met te veel togen en trecken diemen ſonder reden oft oorſaek treckt, boven onder oft door 'tgeſchrift de ſchriften onciert,alſo kanmen ook (al iſt wel den onverſtandigen behagelyck)met te veel onnutte doolhoven van Togen, Stricken, Moriſken,en ſcherpe fyn woel-trexkens , de ſelve in placts van cieren ontcieren,daeromme int cieren vande groote Capitale letteren is wel toe te ſien,datmen met te veel cieren die niet overlade,ende door te veel toghen en trexkens den ſtandt des letters nz verlieſe,maer die alſo by ende aenvoegende datſe niet intwilde ſonder reden daer bygheLipt worden. Wilt tot u letters te cieren geen tronien noch figuren van menſchen,en beeſten,noch ook van loof,bloemen,ende eenige aerd vruchten nemen,gelijc de ſommighe aen hunne letteren hare ſchilderkonſt betogen,'twelk de ionkheyt ſchadelijk is,hoewel ſy dien behagelycken dienſt doen,gemerkt de Ionckhz van natueren in plaets van een goede letter te mogen leeren trecken gaern mannekens maken. Is noch overich tot beſluyt van de penne te ſnyden,eñ wel te vatten,dit noodich datmen ſyn Papier op de Schryf-Tafel recht voor hem legge,ende alſmen ſchryſt dat de bovenſte punte vande penne met d'uyterſte vande rechte ſchouder over een koomt. Die ooc ſinlyck reyn wil ſchryven moet acht nemen goet papier en Incke te verkieſen : dat het Papier niet te glad,noch te ruw van greyn en ſy,maer matelycke gelymt niet doorſlaende,'t welck ghy kont weten,als ghy d'een ſyde met u tonge nat makende tſelve niet aen d'ander ſyde door en ſlaet,'tſelange is om aen weder ſyden beſchreven te worden , den Inckt maeckt die bruyn te hebben.

Staet oock ten laetſten den Conſt-lievenden leſer te mercken,naer datmen hem inde voorgenoemde wetenſchappen vande penne,als oock inde fondamenten der letteren , ende tſamenvouginge inde Alphabetten,wel heeft gheoeffent,datmen ook acht moet hebben om recht te ſchrijven ; Om ſulx dan te doen,ſtelt uwe letteren die van eener hoogte ſyn onder en boven gelijk , als ſyn de letteren. c o a e m n r u . ende de ander die boven eñ onder deſe uytſteken, als zijn : b d f g h y k p y ſ t v w x y z. de ſelve ſtel voorts naer de forme van 'tbinden der letteren inde Alphabeten voorgheſchreven,daer ghy ſult zien hoe ghy u daerinne ſult hebben te dragen, Ende alzo doende ſult mitter tijd wel recht u regulen ſchrijven,ſonder enige middel van Linien tzy van Potloot,doorſchijnende ofte ponſen,te gebruycken. Datmen de Ionckheyt dagelyx niet dan op linien en oeffent te ſchriven, is een quade gewoonte, welke haer ſo zeer blijſt aenkleven, dat ſy zonder de ſelue niet alleen niet recht ſchrijven,maer niet dan met groote moeyte recht ſchryven connen leeren. Dit beminde leſer docht my nootwendigh in korte by de exemplaren te voeghen om de Ionghe Conſtlievende dienſtigh te zyn :

Neemt het ten goeden , al iſt dat deſe mijne ghedane arbeyd in deſen boeck u miſſchen niet ten vollen in alles en vernoecht ; Ghedenkt dat des menſchen doen in deſen leven al onvolmaekt is,ende gemeynlick wat aen onbreeckt,ende dattet oock beter is,eens anders werk van fauten te beriſpen,als te beteren. Daeromme wilt ionſtighe leſer, mijnen meerderen wille omme de conſtlievende te dienen ,voor de daet aenvaerden,ende ghelijk Ik gaern wil dat ſyn fauten van andere ten goeden gehouden worden, dat wy ſulx naer de liefde,ook anderen te doen,daer gemiſt is bekennen ſchuldigh te ſyn. De Godt des vredes verlene u,beminde leſer,welvaert,die ons herten wil in-ſchrijven ſyne wetten eñ gebodē, om heylighlijck naer ſynen wille te leven, op dat wy alzo inden Boek des levens bevonden mogen worden, Door Ieſum Criſtum Amen.

Middel ende maniere,om te maken ſwarten inckt,mitſgaders van andere diverſe verwen.

EErſt om te maken goeden Inckt. Neemt een verglaeſden pot,daerin doet drie pinten wyn,daer toe andethalf pint waters,eñ een half pont Galnoten,een weynich ghebroken in 3 oft 4 ſtucken, daerinne ghedaen hebbende,laet dat ſelue met den wyn ende water voorſz,twee weken oft langer ſtaen,die des daechs 3 of 4 mael omroerende,daer na doeter by 5 oncen goet Romeyns Copetoot roert dan noch als vooren 8 dagen,eñ dan ſyget door een doek in een ander pot oft glas,ten lærſten dan neemt 3½ oncen Gomme arabici,geſmolten ſynde in een weynich Aſyn,doet die by de doorgedaene geſuyverde Inct,ende ſal alſo goet ſyn,meucht in een glas een dagh of 6 inde Sonne de ſelve noch wel ſetten. Maer wilt ghy inder haeſt Inckt hebben. Neemt ſo veel Gallen,als ooc wyn,en water als boven eñ ſtelt u pot op een middelbaer vier,ende laetſe ſieden,die dicwils omrotrende,tot dattet ⅓ inghesoden is,dan afghenomen,doet t'Coopetoot in gewicht voorſz,daer by, tſelve een wyl tyts roerende,laet het ſtaē tot des anderen daeghs,neemt dan een ander pot oft glæs,daer in ghy dien wilt bewaren,roert den gheſooden Inckt wel omme,ende laetſe ſygen door een doeck, daerinne doet dan de Gomme als boven by,ſo ſult ghy een ſeer goeden Inckt hebben,ende wort hoe ouder hoe beter. Indien ghy wilt met Gout ofte Silver ſchryven, ghy kondt om kleyn gelt goutſchelpen bekommen,daeromme wy om kort te maken,de maniere om ſodanige gout te konnen bereyden,voorby gaen, doet alleen daer in geheel dun Gomwater tempert ofte nat daer met ſo veel als ghy op die tyt te doē hebt,vande voorſz Gout of ſilver ſchelp en ſchryft tot u believe. Wilt ghy rooden Inckt maken,wryft Vermillioen ſo langhe , tot datſe geelachtich wort, met Gomwater,ofte noch beter,met gheſlaghen Ey wit,te mate dicke van verwe,dan de ſelve gedaen in een groote ſchelp oft hoornken,laetſe inde Sonne ofte binnens huys drooghen.

Om witten Inckt te hebben, Neemt Lootwit ghewreven in dierſelver voeghen. Om gelen Inckt te maken,neemt ſcnonen fyne Maſticot oock als boven getempert,ſonder te wryven.

Noch beter is om ſchryven,de Saffetaen geweekt een nacht met Aſyn,en wat Gomwater,daer onder doet dan wat fyne Maſticot,getempert met den vinger. Tot Groenen Inkt neemt ſpaenſgroen lang gewreven met wyn Aſyn ende een weynich wynſteen,door een doek ghedaen 'tſapken ghebeſight daer onder wat Maſticot mengende. Om roode Breſilie Inkt te bereyden. Neemt tot een half pont Braſilien hout gemalen,een mengh ele goet claer oud bier,twee roemers out regenwater,ende een Roemer wyn-azyn,drie loot witten Aluyn , eñ een loot Gomme Dragacanty, ſiedet dit te ſamē op de helft, ende gietet alſdan klaer af, ende wachtet wel voor ſtof,dien alſo toegemaeckt wert langer hoe ſchoonder, Oft noch een ander maniere,Neemt geraſpte goede Breſilien hout,daer toe half ſo veel ingewicht Aluyn,mits ook een weynig gomme Arabicum daer op doet dan wyn aſyn,ſo veel dat 'thout 2 vingeren breed' bedeckt is, ſtelt dan tgune daer in is voor een glaſen veynſter oft elders,laetet ſtaen weyken 10 oft 12 dagen,gewronghen door een doek,is ſeer ſchoon root om te ſchryven.

ODE

OP t'SCHRYF-BOECK C. BOISSENS.


Lijf Lapper by u Leest, men sal ü niet ghedooghen
Apellis trecks berisp, ten sy ghy beter doet:
Want hier een hemels beeld ons *Boissens* stelt voor ogẽ
De suster vande spraeck, Bodinne van 'tghemoed
Goddinne van Onthoud', Schat-vrouw der vrome daden
Der consten voedster mildt, der wetten grond en voet
Oudtijts-ghetuyghster vast, leer-vrouw om wel beraden
Van sHeeren wil, en woord, werck, eeuwigh rijck, en macht
Dat is Wel schrijuens Const, die vocht, en dorre paden
Rontom al sweerelts cloot om Wandelt dagh en nacht.
Een van Calisten Hoeck can tot Canopen spreken
Door haer een ander aen, en blooten syn ghedacht,
Ia van soo wijt men siet der sonnen hooft ontsteken.
Guld-eeuwer ouerblijf daer Zephijr ouerblaest,
Een volck oncondigh schrift, aensiende t'wit bestreken
Met swart, en was vergeefs van wonder niet verbaest,
Dat sulck ding spreken con, of mening openbaren,
Want tis een seltsaem const, quaet om begrijpen haest.
In so een weerelt woest, daer noyt gheen letters waren.
Wel schrijvens nut gebruyck hier blijckt; want claer men siet
Hoe beestigh menschen syn, diet niet en syn ervaren;
En wat onborgerlijck rouw leven daer gheschiet;
Maer waer dees edel Const is al ghemeen in wesen
Veel ongheschicktheyt snoode, en boos ten ende vliet,
Boos-ends oorsaeck sy schrift, en *Boissens*, hoogh ghepresen
Die Anaxagors const, oft Pisistrats verschoont
Volcomen na de const, en beter maeckt om lesen
Waer in hy gonst en vlijt tot slants welvaren toont,
Als Borgher nut, ja stut der edel const der Pennen.
Des hem Polymnia met suyuer roosen croont,
T'wijl Fama sulcken man te wesen hem doet kennen
Die Schildert, snijt, en schrijft, onledich spade, en vroegh
Om hem met syn gewin tot elcks gewin te wennen
Wie tot ghemeen ghewin yedt windt, die wint ghenoegh.

EEN IS NOODIGH

K. van Mander

In elegantissimos viri egregii Cornelii Boissenii ad emendandam scripturam characteres editos.



E Musæ pereant, Deæque nostræ
Vix unum maneant eantque in ævum,
Sed loquacibus imputata chartis
Seros cuncta ferantur in nepotes,
Quæ mens parturit, ingenique felix
Audet impetus, ex politque cura;
Phœnices levibus manum figuris,
Et pernicibus imbuêre signis:
Qui primi volucrem, se care fluctus,
Et ventos docuere ferre, puppim.
Quorum, difficili piaque cura,
Et pari studio, parique voto
Hæc & illa secutus, hæc & illa
Magnus nunc sibi vindicat Batavus:
Ex quo munere cœpimus beari
Corneli nimium tuo, novoque
Cadmi pingere filiâs in ære,
Et comptas magis & minus fugaces,
Obscuras minus, & magis procaces.
Sic novis animantur æra verbis,
Et chartæ sine vocibus loquuntur.

Daniel Heinsius.

Materna dona clarus Anchisæ puer
Non galea cristis horrida, & flammas vomens,
Non ensis, aut lorica sic virum movet.
Quam clypeus ingens, hunc & inter brachia
Manusq; versat, hunc & obtutu stupet
Defixus vno, præq; vasto pondere
Miratur artis specimen, ac princeps opus.
Quapropter esto macte Corneli tua
Virtute. non te lucis indigum premet
Gens posterorum. perge quà monstrat viam
Secunda fama, perge fœlici gradu

Florem Iuventæ fingere ad recti decus,
Bonamq; mentem. non inertibus datur
Corona, solis nec Catonibus patet
Honoris æquor. si supremas obtinet
Sedes Homerus ille Musarum pater,
Non ideo nox invisa Pindarum vetat
Efferre cælo gloriosum verticem.
Est in secundis, inq; tertijs locus
Haud indecorus, quemq; conniti decet
Quantum virilis ferre portio valet.

Dominicus Baudius.

AD CORNELIVM BOISSENS EXIMIVM CALLIGRAPHIÆ, ET ELEGANTIORIS SCRIPTVRÆ ARTIFICEM.



Vplex poteſtas munere ac dono Dei
Nos a ferarum diſparat bruto pecu:
Mens, atq; Sermo mentis interpres ſacer.
Illa imperatrix atq; dux mortalium
Licet caduco clauſa contubernio
Per cuncta rerum diditur miracula,
Patrijq; ſemper æmulatrix ætheris
Neſcit quietem, perpeti motu viget,
Per vniverſi ſpatia tendit, impetu
Veloce luſtrat maria, terras, tartara,
Cæliq; ſedes vnde originem trahit.
Nihil invium, nihilq; inexpertum ſinit
Dum ſcire anhelat. hæc voluptas, hic honos
Pertentat alta corda, cauſas ac modos
Rerum intueri, quiq; cauſis omnibus
Leges dat vnus arbiter mundi Deus.
Exinde Sermo, ceu miniſter efficax,
Vox atq; lingua proma mortali ſono
Reperta dia mentis effert, ac foras
Erumpit alti cogitata pectoris.
Sed vox ab ore miſſa, ceu fumi vapor,
Dum loquimur, auris ſepta præterlabitur,
Volucreſq; ſæpe tundit auras irrito
Sonore, dum plebs aliud oſcitans agit,
Nec dicta condit intus, at præſens abeſt.
Ergo interibit omnis incaſſum labos
Et audientis, & docentis, nec ſuper
Manebit hilum, quod viritim publico
Teratur vſu, quod ſequatur poſteros,
Longoq; tractu ſiſtat annorum fugam:
Ni litterarum lumen, & perennibus
Infuſa chartis vita ſervaret ſacros
Hominum labores, ingeniq; pignora
Mandata genti poſtfuturæ, ne rapax
Oblivio, ingratuſq; livor obterat
Laudes merentum. ſic pijs honos redit,
Lux luce caſſis, ſpirituſq; mortuis
Sic omnis ætas acta retro iungitur
Sæclo nepotum, poſthumiſq; agnaſcitur
Defunctus heres, fitq; filio pater
Mortalitatis ordine inverſo ſuus.
O munus ingens! munus, inventum poli!
Quod quiſquis acri mente præditus colit
Beatus ille ter quaterq; cui datum
Tranſmittere ævo ſcripta, quæ nullus dies
Expungat, alma quæ ſacret Perennitas.
Sed ut renidet, evenitq; gratior
Auguſta virtus in venuſto corpore,
Sic docta dicta exornat artifex manus.
Vt gemma fulgens, quam peritus aurifex
Intexit auro, maius emittit iubar,
Qvam quæ rigente lamina plumbi, velut
Defoſſa terræ, mœret amiſſum decus.
Non igitur ille nomen infimum meret,
Laudemq; nullam, qui decentibus notis
Præclara ſignat ſenſa prudentum virûm.
Hæc dos & ora paſcit aſpectu, & trahit
Mentes legentum. neſcit expleri tuens

LIBER AD LECTOREM.

SCripturæ varios usus, variasq; figuras,
Formandiq; modum, si quis cognoscere gaudet,
Ære sibi parvo me comparet, usq; ego multis
Ex usu fuero, varijs cum gentibus Orbis
Queis conferre animus. Nanq; heîc genuina videbis
Scripta Latinorum; & Thuscæ vernacula linguæ.
Gallis scribere vis? prome hinc tibi Gallica, Iberis
Significare cupis mentis secreta remotis?
Inpromtu tibi sunt varijs depicta figuris.
Vis cum Germanis germanica scripta tabellis
Credere chartaceis, ego solus suppeditabo.
Belgam Galle cupis, cupis Itale, Teuto, & Ibere
Compellare suis scriptis. Agê, me duce faustis
Progredere auspicijs, Pingendi heîc singula scripta
Non solum exemplar, sed & ipsos incipiendi,
Formandi, nectendi, deniq; perficiendi
Ductus, atq; modum facili ratione docebo.
Insuper hinc aliud tibi suppetet emolumentum,
Dum spectas varios scripturæ sedulus artus:
Nanq; salutiferis scatet omnis pagina dictis,
Ex varijs sophiæ desumta auctoribus: atqz heîc
Pascitur eximijs Oculus tàm ductibus Artis,
Moribus, ac monitis quàm Mens ornatur honestis.

D. Cornelio Theodori Boissenio Enchusiano
Scriptoriæ simul & sculptoriæ artis
Eximio artifici, benevolentiæ & amicitiæ
Mnemosynon hoc cecinit, David Mostartus.
Quarto Nonas Ianuary CIↃ. IↃ. CV.

IN EFFIGIEM.

CORNELII BOISSENS ENCHVSANI

Elegantioris ſcripturæ & chalcographiæ
artificis eximij.



SPICE quam ſimili ſe pinxit imagine BOISSENS,
Cui pennâ & cælo eſt ingenioſa manus.
Mirabar faciles, úbi libera linea, ductus.
Nunc mage felices miror in ære notas.
Mirabar varios hominum depingier actûs,
Nunc etiam artifici vivere verba ſtylo.
Macta viris ENCHVSA, illo tibi gloria alumno
Creſcet ab Eois, creſcet ab Hesperijs.
At tú parce AVREM, vates, lacerare BATAVAM,
Quæ ſtùpeas præſtat ecce Batava manus.

Ioh. Isacius.

Vive la Plume





lle ghaven der Wijsheidt,
en Konsten kennis kommē
alleen van Godt wiens
vrese der selve beghinsel is.

Sapientia. viii,



dam wort van Augustino, Josepho
ende Plinio de inventie der Letteren toe
gheeygent welcke: vindingh nochtans
enige Morsi, de Egiptenaren haren
Mercurius Trismegisto, eñ de Griecken
Cadmo toeschriven.

Aristoteles

Het menschelycke leuen is sonder de seghenings der Letteren meer-
een doodt dan Leuen. Daeromme een yder besonder de Jonckhz behoort
wel waer te nemen. Ende te oeffenen dees uytnemende nutbare Letter-
const. Ten eynde sy door naerstichz toenemende moghen kennis van veel
andere Wetenschappen. Ende een Deuchdelycke renommee verkryghen

Augustinus

Ten dunckt my nimmermeer laet, voor enighe
ouderdom om te Leeren tgunt van noode is.

Lactantius Firmianus

seyt dat de kennis en wetenschap der Consten gheen vast fondament en
neemt inde memorie der menschen, sonder gedurighe oeffeningh der selver.
Waeromme een yder seit Pitagoras hem naerstigh moet oeffenen, want
de konst sonder oeffeningh is niet gelyck ooch de oeffeningh sonder
Const niet en is. De oeffeningh is de meesterse aller scientien. Plinius

Fabricando, fabri, fimus

Theodorus schoolmeester des Keysers Augusto overmidts syn ouderdom van hem oorlof versoeckende gaf den Keyser t'synder begeerte noch dese leere ende remedie als d'aldernutst te omme syn Rijck wel te gouverneren ende niet in toorne te doene dat hy op syn vingeren den Griecksche A. B. C. soude tellen op dat daerentusschen t gemoedt door mate en redene getemt mochte worden.

IRACVNDIAM TEMPERA.

Kent u selven zeyt Cleobulus welcke

sprewcke om haer sonderlinghe schoonheit Augustinus niet genoegh connen roemen gesinceert vanden Hemel gecommen te syn overmidts dat het den mensche boven al nodigh is syn onverstandt en Essence in hem selven te kennen ende so vernedert dat hy door kennisse syns selfs buyten hem 't Hemelsche goet Jhesum Christum soecke

A. Selfs Vervil. A. F.

Plato, Augustinus, Democritus,

En veel andere wyse mannen ghetuyghen dat de Nature met weynigh is te-
genoughen. En dat sodanighe de Ryckste syn die de minste begeerte hebben
tot groote ryckdommen. Die veel ryckdommen versamelt ende hem noch
andere daer van ghoedt gunt Diens toecomende erfgenamen seyde
Salomon sullense verbrassen

Ambrosius. Hoe [illegible]

Justinus Vincentius en andere schrijven, dat als Xerxes den Coninck
van Persen hadde elfhondert dusent strijtbare mannen daertoe over de
drie dusent so Oorloochs als provand Schepen, welck over grote Armeye
als den Coninck dien op een hoogen Berg over sach, aenmerckende de cortheyt
des menschen Levens, so heeft hy geweent, syn oom Artabanus vragende d'oorsaeck.
Antwoorde hy, om dat sodanigh schoon volck binnen hondert jaren tot al [illegible]

IESAIE. CAP. I. XXXVI

Cato Vaderlijcke brief aen sijn Soone Marcum.

Is u ende in my weert claerlijck bekent dat minne die de Vader draeght over synen Soone veel grooter te zyn dan der Soonen tegens synen Vader, nadien dat ghy u vergheet my te schrijven, my sijt ick dies niet onachtsaem en ben daerinne noch in uwe noodtlyckheden te voorkommen. Wan aldien ghy aen myn niet schriven wilt als een vader, schrijft my doch ten minsten als aen een vrunde, diesste meer om dat ghy mynen grauwen hairen ende oock myn goede wercken schuldig zyt.

Vaert wel.

Edele Welgeboorne Vermogende
Genadighe Heeren.

Ick hebbe door de Luet [illegible] Mis[illegible] van [illegible] Ed. [illegible]
[illegible] dat de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ed. [illegible]
[illegible] antwoordt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ed. [illegible]
[illegible] met [illegible] hebbe [illegible] [illegible] met [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ter contrarie protesteren [illegible] mocht [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Ed. wel [illegible] [illegible] versoecke [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ed.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] te doen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ed.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dienaer

H. v. Russ

Laus Deo

Hoe wel de beminde Sone gemerckt de Natuere als Cicero seyt by
de menschen heeft geschapen veel saeckens der deughden den welcke
geen volkommen vruchten connen voortbrenghen ten zy onderwys
haer bersett by t natuerlyck verstandt. Want gelyck als een ongheteme
Peert al ist schoon van forme onbequaem is ten oorbor, zoo ooch ons verstant
Is omnut ende onvolmaeckt ter deught ten zy Godts gratie door
onderwys t selue bequaem maeckt. Daeromme zyt nimmermeer traegh,
om Gods hulpen te bidden noch u verstandt te oeffenen gheduerigh door onder
wys ende in alle deughden en goede konst ten Dit doende zult my de
meer tot vrientschap en u t groots te proffyt doen.

Maer grootmis Beminde
discipel

De deught seyt Claudianus is haer selven genoeghsaem, soo datse
wilt nimmermeer om de loninghe der menschen maer om de deught
selfs bemint zijn, want als men sich in deughden menschen comen
beter met de Nature van een Trommele hoe de selve holler
is hoe dese beter klinckt, als de edele Olyfbomen en wyngaerden
de beste schoonheit niet aen en hebben, sondan de oprechte edele weelde neder-
buygen by der aerde haer vruchten draegen, bewysende haer schoonheyt,
niet inde hooghde met veel groenigheyt van bladeren maer dat se rijcken veel
bequame vruchten moghen draegen. Welcker exempel sulcken ghy du
ter herten nemende navolgt, ghy sult nimmermeer beschaemt worden, als
een vinne plante der aerde met sijn liefelijck beslach hebben

Jn Amstelredam den 5en Mayi Ao 1603.

C. Boissens F.

Ontfanc mijn goede vrunde, uwe wenschinge van alsulcken welvaren als wy voor ons selver begeeren. Ick hebbe verstaen door sommighe van onse vrunden dat uwe vrome Vader is ghestorven, welcke uwe droefheit ick naer der vrientschaps regel als myne eyghen gheacht hebbe, maer bemerckende zijne deughden daer inne hy zijn leven gheeyndt heeft, vinde ick meerder oorsaeck om Godt te dancken, dan met misvroostinghe te versturen, die hem, gelijck ons allen, uyt de duysternis heeft ghehaelt in zijn claer Licht. Vrunde beminde vrunde wilt u droefheit matighen en zijt met Godtvruchtighe gheboden.

Selfs verwinnen.

C. Boissens.

Nederlantsche Voor Lett[er]s
mitsgaders t fondament van d'andere

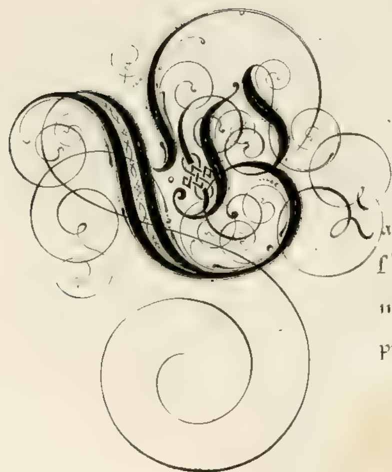
Die maniere om de L[ette]re by den anderen te bindẽ

Adrian Empereur des Romains

fut grandement loué pour une sentence digne d'un bon Prince qu'il dict au commencement de son Empire, à scauoir qu'il administreroit et Gouverneroit tellement la Republique que chacun cognoistroit que ce seroit au bien Public, et non au sien.

A A B C D E F G H I
K L M N O P Q R S
T V W X Z

Nil penna sed usus



randement est a louer & estimer entre les Hommes l'instruction des bons esprits en toutes bonnes Lettres, moeurs & Vertuz La confirmation des courages Le profit du commun. La conversation honneste & l'association des gens bien renommez

Estant Cambises second Roy

des Perses grand amateur de droict et Justice fist escorcher tout vif un Juge nommé Sisamnes pour avoir prononcé un Jugement faulx ayant esté corrompu par argent et ordonna que la peau d'icelluy seroit à perpetuité attachée au Siege Judicial des Juges à fin d'instruire par tel spectacle de se garder à l'advenir de telles chose. Voulant en outre que le Filz du deffunct lequel il avoit commis en lieu du Pere occupast premier le siege pour estre admonesté par l'exemple de son Pere de loyaument administrer la Justice

Plinius

Natura paucis contenta.

L'Empereur Crateurus pria Diogenes de demeurer pres sa personne pour luy aider a tenir en bride sa personne et son Empire mais il respondit qu'il aimoit mieux manger du Sel a Athenes, que d'estre traicté en toutes delices craignant de receuoir le mesme salaire que l'Empereur Neron donna a Seneque son Precepteur.



eluy est honnoré entre les hommes:

qui sans coulpe et innocentement de la Fortune est deprimé abbatu et accablé. Pareillement l'infame et doublement infame qui par la faveur de Fortune est exalté. Car l'honneur honnorable n'est pas es dignités que les humains ont, sinon es bonnes Oeuvres qu'ils traitent. Par lesquell les meritent. Ce n'est pas vray honneur qui s'acquiert au

Virtute non favoribu.

Le Monde sans la clarté du Soleil est tout
morne nuageux triste en desordre et tenebreux
Semblablement l'homme sans science humanité
ny vertu se retrouvant denué d'amitié, d'argent
et de familiarité n'est pas moins ennuyeux
et melancolieux.



oyse estant le premier Inven-

teur des Lettres au Jugement de plusieurs Hommes [illegible] bien aimé de Dieu [illegible]
Hommes et duquel la memoire [illegible] en benediction [illegible]
et par icelui [illegible] en la presence des [illegible]
[illegible] Salutaires [illegible] Jacob [illegible]

A Dieu seul Honneur & gloire.

Adonne toy mon filz a oeuvres Vertueuses Et honnestes
desquelles tu puis des avoir honneur Et renommee immortelle, Et c'est l'honneur
qui entretient, & nourrist les Arts & sciences Si donc nous voulons parvenir a ceste
louange Et gloire immortelle Il nous fault attaindre a la haulte [illegible] sciences
lesquelles ne tendent qu'a ceste fin, par labeur & [illegible] Car qui pourroit [illegible]
[illegible]

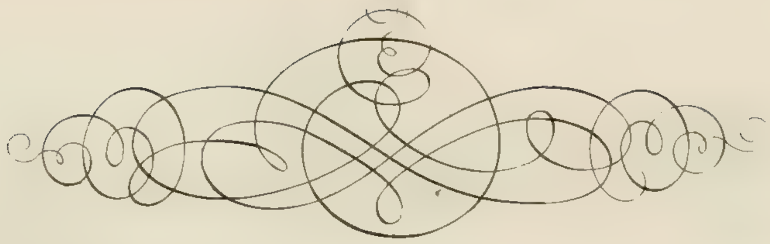
ISOCRATES

La Racine de Vertu est amere, mais les Fruicts sont doux.

comance un homme Tres sa-
ge disoit Que Dieu a donne leau a tout animal aquatique De la
Terre sans aucun partage a chacun terrestre Mais que lhomme est
le plus miserable des Animaux vius que luy seul a borne et terminé
son empire Mais comment borne En introduisant au Monde ce-
mots Mien Tien lesquels sont cause de toutes pertes ou [illegible]

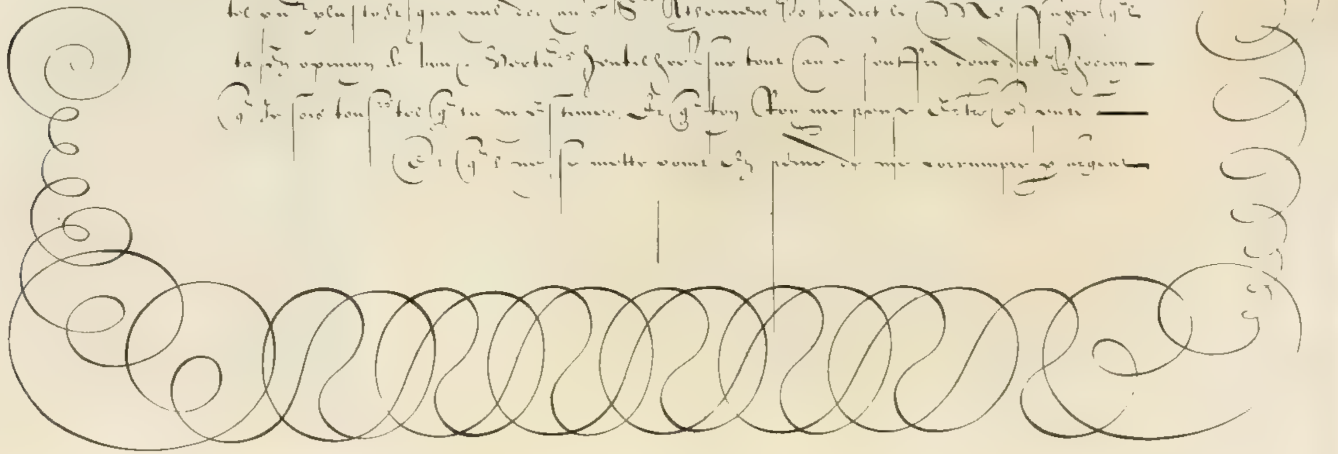
Qui d'ung tailleur de tout Boie faict ouvrage
En le taillant par art ainsi come il fut dit
Semblablement tout home estant prudent et sage
Chacune instruction applique a son profit

En sur tous toute bonne science
Pense de bien vivre avoir la cognoissance





Lorsque Le Grand Alexandre eut faict une grande somme d'argent a Phocion
tres homme sage et de bonne vie tousjours pour flatter a luy Le Roy il demanda
a celuy qui luy porta a quelle occasion et pour quelle cause Alexandre luy faisoit un
tel don plustost qu'a nul des autres Atheniens il luy fut dict le Roy qui
tenoit opinion de luy estre vertueux & honneste sur tous lors respondit Phocion
Qu'il me laisse donc tousjours tel que tu me estimes. Et que Roy Alexandre me permette estre & sembler
tel qu'il ne se mette point en peine de me corrompre par argent



Raphael d'Urbin un

tres fameux et excel^ent peintre escontant deux Cardinaux dont il
estoit familier lesquels po^r le fascher le reprenoyent en sa presence la faute
en un tableau q'il avoit fait ou St Pierre et saint Paul estoient peintz et
disoient q^e ces deux Images avoyent le visage trop rouge respondit soudainement
Messeigneurs ne vo^us esbahissez point po^r cela Car je les peins ainsi po^r la honte
q'ilz ont de veoir l'Eglise ainsi mal gouvernee par telz hommes q^e vo^us estes

Monsr. suivant la req.te que les pntes portent vre assre de ma part Je vous prie a [illegible] luy fournir
comptant la somme de vi.xx vi.c lxviii sans prendre autre chose de luy que la presente par laquelle
Je vous promets par icelle faire a vre volonte comme vre [illegible] Mons.r [illegible] me
Et de a vre bonne grace me recommande priant Dieu qu'il vous donne Monsr tres bonne vie longue
Escript a Amsterdam le xxiiii de Novembre Lan Mil v.c iiii stilo nova

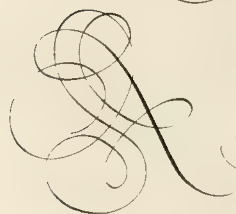
Le tout vre a servir et amy

[illegible]



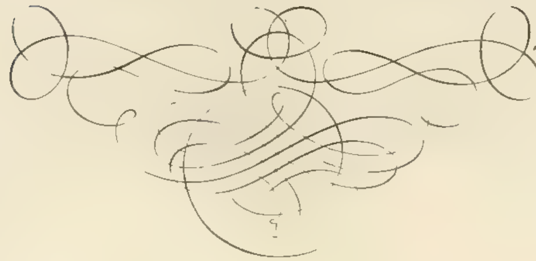
Capitalle et formation de la l[ett]re francoise





AUGUSTINUS
DE CIVITATE DEI.

In animi bona nullum jus habet fortuna. Tum externa bona reddemus nobis stabiliora si quædam sepofuerimus, nec fortunę volubili commiserimus: frustra parat opes, qui veris animi bonis vacat. Sola animi bona non sunt violentiæ obnoxia, nec possunt a fortuna eripi.



Sint Mecœnates, non deerunt
Flacce, MARONES!

MEcenas homme Romain estant un singulier appuy et uniq
entretien des hommes scav. demanda un jo au poete Virgile quelle chose
estoit dont la personne ne se pouvoit saouller lequel feit response
que de toutes choses la similitude ou nouveauté faschoit hormis celle de
tousjo entendre et apprendre

Ill.mo Sig.r et Ecc.mo Sig.r mio Col.mo

[illegible]
desiderio di essere con V.ra Ecc.za [illegible]
[illegible] como piu mi allontano piu
vien crescendo. ma inuero solo amica mi ho trouata la fortuna in ha[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] Sage Ph[illegible] Ayant un jo[illegible]
Xenocrates, q'un changeur tiroit p le col dedans le
[illegible]
na un coup de fouet à la teste du changeur, et delivra
X[illegible] [illegible]ant en [illegible] le changeur com[me] s'il
eust grandement forfait

[illegible] Sig.re Pietro Azeti.

[illegible] mio. Don Pietro Contarini con molta humanita [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] la hora [illegible] mio [illegible]

[illegible]

[illegible]

Instruttione per formar [illegible] Italiane.

D L M Aeto

Hombre Illus.^e y Capitan q̃ fue de
los Lacedemonios.

En un ayuntamiento preguntado si por uētu
ra callaua por falta de palabras, respondio: Mas
el loco no puede callar aunque el silēcio adonde
no ay lugar de hablar es señal de prudencia.

Semiramis de los Caldeos la qual hizo edificar a Babilonia avia mandado escrevir en su sepulcro o avia hecho hazer para si estas palabras. Qualquiera Rey que tuviere necessidad de dinero abriendo esta sepultura tome quanto quisiere. Y por esto aviendo Dario ganado a Babilonia, y creyendo le que prometia el titulo, haziendo con grande trabajo alçar la grande piedra con que estava cerrado el sepulchro, no hallo nada dinero, mas hallo escrito de la otra parte de la piedra este dicho, Si no fuesses mal varon e insaciable de dineros, en ninguna manera abririas el sepulchro de los muertos.

ROGANDO Aristippo una vez a DIONYSIO por el perdon de un su amigo y el no le quisiese oyr echandose en tierra y humillandose començo a besar los pies del Rey y ansi lo alcanço. El qual hecho, como algunos se lo reprendiessen como por mas baxo y abatido y no conveniente a un filosofo les dixo Señores yo no tengo la culpa mas Dionysio que tiene las orejas en los pies.

En la ciudad de Salamanca a treynta dias del mes
de setiembre de mill y seiscientos y quatro años en presencia
de mi Juan de Tordesillas de nuestro señor y Pub.co del num.o
de la dha ciudad par.o pres.te Alonso de contreras scriuano de la dha ciud.d
y presente vna carta y prouission real de sumdestas (?) manada
de su audiencia y chancilleria de Granada de la
qual sumdestas manda que le de vn testimonio que passo ante mi el
dho scriuano

Chr. Rod. ...

Instrucion para formar las Letras Españoles

ae ao ai au ng ao ap ex ng ef al hi om en am et iz da du av ax iz

Römischer Keiser Caro-

lus Magnus verehret einmahl einem Jungem Studenten mit einem
Bisthumb, da er aber vernommenn daß derselbe gar hurtig auf's Pferd ge-
sprungen vnnd sich vor den Keiserlichem Hofe erlustiget hette, ließ er ihn
zu sich auffordern, sagte Ihme ich mercke du wirst besser dienen zu einem
Reuter denn zu einem Bischof, solt derhalbenn mit mir in Krieg ziehen,
vnnd schencket zu gleich das Bisthumb einem Anderenn. etc.

A A A B B C C C D D E E F F G G H H J J K K L L M M N N
O O P P Q Q R R S S T T V V W W X Y Y Z Z.

DEr Tirann vnnd König Herodes da er nun sein sterbstundlein
vorhandenn vnnd Ihme wol bewust dass die Judenn in betrachtung
seiner gegenn ihnenn geübter Tiranney sich seines Tods gar sehr wür
den erfreuwenn liess er alle ihre Oberste zu sammen ruffen vnnd an ei
nen gewissenn ohrt insgeheim schliessen neben ernnstlichem befelch als bald
nach seinem abschied vnnd ehe man seines Tods kundtschafft hette dieselb
besämbtlich zu erwurgen damitt die Judenn in seinem tode zu weinenn
vnnd leid zu tragen vrsach hetten.

In der andern Epistel Pauli zun Corinthern am fünften Capittel am 5 vers.

WiR Wissen aber, so unser irdisch hausz diser hütten zerbrochen wirdt, dasz wir einen Bauw haben von Gott erbauwet, ein hausz nit mit handen gemacht, sonder das ewig ist im himmel. Und über demselben seufftzen wir auch nach unserer behausung die vom Himmel ist. Und verlangen dasz wir damit überkleidet werden, so doch, wo wir bekleydet, nit blosz erfunden werden. Dann dieweil wir in diser hütten sin erseufftzend wir

Hochgeborner Churfürst Gnedigster Herr E. Churf. gnaden seind meine unterthenig gehor-
same und guttwillige dienst höchstes vleis jederzeit zuvor. Gnedigster Churfürst und Herr E. C. gnaden wer-
den sich nochmahls zweifels ohn gnedigst wol zu erinneren welcher gestalt vor etlichen
tagen E. Churf. G. ich unterthenig einen meines erachtens geschickten und jungen men-
schen berürend welchen ich gleicher massen nochmalls einer geschicklichkeit halben rühme
[illegible] ich vermercke ich vom etlichen solches meines erachtens und guttdün-
ckens wegen verlachet, dieweil aber weil er mit des Diogenis antwort abgefertiget ja
dem welcher da er nur langest gefragt worden das wegen seiner proben und [illegible]
etlicher einer [illegible] zur antwort gab das er dannoch solches verwunder.

V. [illegible]

Meinem freundtlichem gruß nebem wunschung Gottliches gnaden
vnd leiblicher wolfahrt, auch erbietungk meiner schuldigen gehor
sams vnd willigen Dienstes vnderrichte zuvorn, Ehrbarer grosgunn
stiger lieber Vatter euwer Ehrs. vnd liebe sol ich keines wegs verhal
ten was massen ich mit Heinrich Lauritz wegen einer lands-
herrischen Wilhelmus faull dem Kauffman selig, den hab der ge
talt vnndt meinungk das ich ihm darvor ohngebeten gevolgt sondert
Corrent gülden zu bezahlen itzkunfftigen Martini anno Sechzehen hundert vnd

C. Boissens

Grundt satzung vnd Anhem=gung der Fractur Cantzler vnnd Currendschrifft Item.

Fractur Versalem.

Fur Cantzley.

84-151

